

Vergaderjaar 2005–2006

29 815

Jeugdzorg 2005–2008

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 60

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 april 2006

1. Inleiding

Tijdens het Algemeen Overleg jeugdzorg van 16 maart jongstleden is door de staatssecretaris van VWS en mij toegezegd dat uw Kamer zou worden geïnformeerd over de criteria die wij hanteren bij de overheveling van capaciteit in Justitiële Jeugdinrichtingen (JJl's) naar de jeugdzorg. In deze brief geef ik, mede namens staatssecretaris van VWS, kort weer wat de aanleiding is voor de overheveling, welke criteria worden gehanteerd en wat de planning is van de te nemen vervolgstappen.

2. De aanleiding voor overheveling naar de jeugdzorg

Het kabinet heeft in 2005 besloten dat er een eind moet komen aan de samenplaatsing in JJl's van twee groepen kinderen; de groep kinderen die uitsluitend gesloten behandeling nodig hebben (de civielrechtelijk geplaatsten) en de groep kinderen die hun straf ondergaan vanwege een veroordeling voor een strafbaar feit (de strafrechtelijk geplaatsten). Bij beide groepen gaat het om kinderen met gedragsproblemen en gedragsstoornissen, vaak in combinatie met: ADHD, druggebruik, depressies, angststoornissen, psychotische symptomen, zelfverwonding en licht verstandelijke handicaps. De samenplaatsing is ongewenst omdat:

- de behandeling van civielrechtelijk geplaatste jongeren in veel gevallen te lang op zich laat wachten;
- beide groepen jongeren elkaar negatief kunnen beïnvloeden;
- de samenplaatsing door ouders en jongeren, die niet met het strafrecht in aanraking zijn gekomen, als onrechtvaardig wordt beschouwd.

Aan het kabinetsbesluit tot overheveling van de civielrechtelijke groep naar de jeugdzorg is een aantal jaren van maatschappelijke discussie en wetenschappelijk onderzoek vooraf gegaan. De Tweede Kamer heeft tijdens meerdere Algemene Overleggen te kennen gegeven dat beide groepen kinderen niet langer bij elkaar geplaatst mogen worden.

Bij brief van 18 april 2005 hebben wij u een plan van aanpak gezonden. Onderdeel daarvan is aanpassing van de Wet op de jeugdzorg, zodat jeugdigen die nu nog op civielrechtelijke titel geplaatst kunnen worden in een JJI, voortaan in een *niet-justitiële* vorm van gesloten jeugdzorg zullen worden opgenomen. Onder gesloten jeugdzorg verstaan wij vormen van residentiële zorg, waarbinnen het mogelijk is verschillende vormen van geslotenheid te creëren. Van deze geslotenheid hoeft overigens niet continu sprake te zijn. Tevens is het binnen de gesloten jeugdzorg mogelijk vrijheidsbeperkende maatregelen te treffen, maar ook slechts indien dit voor de veiligheid of de behandeling noodzakelijk is. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de jeugdzorg ligt momenteel bij de Raad van State.

De verantwoordelijkheid voor deze jeugdigen wordt aldus overgeheveld van het ministerie van Justitie naar het ministerie van VWS.

Met de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling kunnen binnen de jeugdzorg alle vormen van hulpverlening waaronder gesloten jeugdzorg worden aangeboden. Daarmee kan beter op het belang van het kind worden ingespeeld. Op deze wijze wordt het mogelijk beduidend minder jongeren met Justitie in aanraking te laten komen.

3. De gehanteerde verdeelcriteria

De nieuwe verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van VWS impliceert dat er ook voldoende (gesloten) zorgaanbod voor deze zwaarste vorm van jeugdzorg beschikbaar moet komen. Om dit te bereiken volgen wij twee sporen. Het eerste spoor is dat de staatssecretaris van VWS nieuw intersectoraal zorgaanbod heeft laten ontwikkelen. Verdere uitbreiding daarvan is noodzakelijk, vooral in de Randstad.

Het tweede spoor is dat wij hebben laten inventariseren welke JJI's geheel of gedeeltelijk aangewezen zouden kunnen worden als gesloten accommodatie in het kader van de Wet op de jeugdzorg. Begin maart jl. heeft de ambtelijke Task Force Gesloten Jeugdvoorzieningen (ministeries van Justitie en VWS) een voorlopig verdelrapport voor commentaar aan de meest betrokken partijen voorgelegd.

Bij deze verdeling heeft de Task Force de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Vanaf het moment van inwerkingtreding van de wettelijke regeling (beoogd 1 januari 2007) wordt de staatssecretaris van VWS verantwoordelijk voor de opvang en behandeling van jeugdigen die nu nog op civielrechtelijke titel in een JJI worden geplaatst;
- Vanaf voornoemd moment worden er, behoudens uitzonderingsgevallen in een door de Wet op de jeugdzorg beschreven overgangspe-riode van een jaar, geen civielrechtelijke jeugdigen meer opgenomen in JJI's;
- De staatssecretaris van VWS bevordert, in afstemming met de provin-cies en het veld, de totstandkoming van nieuw intersectoraal zorg-aanbod als alternatief voor een verblijf in een justitiële opvanginrich-ting. De reeds gehonoreerde projecten worden meegenomen in de overheveling van JJI-capaciteit naar de jeugdzorg. VWS zal nieuw aanbod in de jeugdpsychiatrie en de LVG sector hierin ook betrekken;
- Naast het nieuwe zorgaanbod wordt zoveel mogelijk de bestaande capaciteit van de JJI's benut. Enerzijds wordt hiermee nodeloze onrust in de sector voorkomen (bij de inrichtingen zelf en bij de jeugdigen), anderzijds blijft behandeldeskundigheid bij de inrichtingen behouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen (geen nieuwbouw terwijl de «oude» bruikbaar zijn);
- Alle jongeren (straf of civiel) die op 31 december 2006 een plek hebben, hebben ook per 1 januari 2007 een plek;
- Tussen beide ministeries worden afspraken gemaakt over organisatori-

sche, financiële en personele consequenties van de gewijzigde verantwoordelijkheids-verdeling voor het gesloten (nieuwe) zorgaanbod. Het bijbehorende budget wordt naar rato van de capaciteitstoedeling ten aanzien van de bestaande JJI's integraal verdeeld tussen het ministerie van Justitie en het ministerie van VWS (ten behoeve van de jeugdzorg);

- Er is een zo goed mogelijke spreiding van jeugdvoorzieningen over het land voor beide doelgroepen (straf en civiel). De trajectbenadering (voor- en nazorgtrajecten) voor beide groepen jeugdigen en de mogelijkheid om te komen tot verdergaande vormen van regionale samenwerking tussen de verschillende instanties (bureaus jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, politie, OM, GGZ, open en gesloten jeugdzorg en gesloten justitiële instellingen, onderwijs, arbeidsmarkt) staat hierbij voorop.
- De verdeling van de bestaande capaciteit van de gesloten jeugdvoorzieningen sluit aan op de (zorg)vraag voortkomend uit zowel de jeugdzorg (VWS) als het jeugdstrafrecht (Justitie). Beide ministeries hebben behoefte aan beperkt beveiligde én normaal beveiligde voorzieningen, waarbij opgemerkt zij dat zich hierbij accentverschillen kunnen voordoen¹;
- Inrichtingen worden zoveel mogelijk in zijn geheel of per accommodatie toegewezen (bij voorkeur geen splitsing in één gebouw, maar ook geen splitsing van twee losse gebouwen op één terrein);
- Indien inrichtingen wél op locatieniveau worden gesplitst is er sprake van een volledige scheiding van dagprogramma: onderwijs, sport, behandeling, verblijf;
- Bij de verdeling is (globaal) gekeken naar de huidige en gewenste bestemmingen per inrichting, de opgebouwde expertise en de bijzondere en/of landelijke bestemmingen. Hierbij moet gedacht worden aan de bestemmingen LVG, psychiatrie (incl. FOBA/VIC²), zeden en de kleine groep strafrechtelijk geplaatste meisjes. Bij de uitwerking van het verdeelvoorstel zullen de specifieke bestemmingen in overleg tussen de respectievelijke ministeries en de jeugdinrichtingen moeten worden «ingeregeld».

4. De planning van de te nemen vervolgstappen

Het ontvangen commentaar op het voorlopige ambtelijke verdeelrapport zullen de Staatssecretaris van VWS en ik betrekken bij het nemen van ons *voorgenomen besluit*. Wij streven er naar deze fase uiterlijk 1 mei aanstaande afgerond te hebben. De vervolgstap is dat wij de medezeggenschap en belangrijke ketenpartners zullen informeren en consulteren over ons voorgenomen besluit. Uiterlijk aanstaande juni zullen wij een *definitief besluit* nemen en de Kamer daarover informeren. Vervolgens zullen wij een feitelijke verdeling voorbereiden per 1 januari 2007, een en ander onder het voorbehoud dat de gewijzigde Wet op de jeugdzorg alsdan in werking zal zijn getreden. Momenteel wordt daartoe een implementatieplan opgesteld, dat mede zal dienen als basis voor de transitieplannen per inrichting.

5. Horizon

Tenslotte willen wij van de gelegenheid gebruik maken om in te gaan op een andere toezegging.

In de voortgangsrapportage van 22 november 2005 is aangekondigd dat aan jeugdzorgaanbieder Horizon gevraagd zou worden om aan te geven of de behoefte aan besloten aanbod voor jongeren in de leeftijd tot en met 12 jaar groter is dan de tien beschikbare plekken. In het AO van 7 december jl. is dit punt eveneens aan de orde geweest. Horizon heeft voorgesteld in juni 2006 over een eventuele uitbreiding te praten, omdat de

¹ Het betreft hier voorzieningen binnen de definitie van de Beginselenwet justitiële jeugdinstellingen en de beoogde wijziging op de Wet op de jeugdzorg.

² Forensische observatie en begeleidingsafdeling en very intensive care.

evaluatie van het eerste jaar dan beschikbaar is. De Staatssecretaris van VWS kan zich hier goed in vinden.

Omdat de doorstroom een belangrijke factor is bij beantwoording van de vraag of capaciteitsuitbreiding noodzakelijk is, zal in de tussentijd worden gekeken naar mogelijkheden om de doorstroom van de besloten groep van Horizon naar ander zorgaanbod te optimaliseren. Het verblijf in de besloten groep moet niet langer duren dan noodzakelijk.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner